

WYCIĄG Z PROTOKOŁU

Dnia 18 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kała (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Michał Laskowski

Protokolant Anna Janczak

Przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga

Sprawę wywołano o godzinie 13:40

Sąd Najwyższy postanowił:

1. na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k. i art. 529 k.p.k. kasację pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego J. K. wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 28 grudnia 2016 r. (IV Ka [...]) utrzymującego w mocy uniewinniający wyrok Sądu Rejonowego w K. z 12 lutego 2015 r. (II K [...]) pozostawić bez rozpoznania.

2. zwolnić oskarżyciela posiłkowego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego i zwrócić mu uiszczoną opłatę od kasacji.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 12 lutego 2015 r. (sygn. akt II K [...]) uniewinnił oskarżonego A. H. od popełnienia zarzucanego mu czynu, polegającego na tym, że „w okresie od 16 grudnia 1997 r. do 7 września 1998 r. w P., woj. [...], działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, chcąc aby osoba uprawniona do wystawiania dokumentu w postaci wypisu z księgi wieczystej poświadczyła, przekraczając w ten sposób swoje obowiązki, w jego treści nieprawdę co do rzeczywistego stanu prawnego nieruchomości kamienicy przy ulicy M. [...] w P., w tym poprzez zatajenie w treści tego dokumentu wzmianki o złożonym

wniosku o wpis do księgi wieczystej Skarbu Państwa jako właściciela przedmiotowej nieruchomości, nakłonił do tego pracownice Wydziału [...] Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w P., uzyskując w dniu 16 grudnia 1997 r. wypis z księgi wieczystej P., sporządzony przez nieustalonego pracownika wydziału i podpisany przez A. C. oraz w dniu 3 kwietnia 1998 r. wypis tożsamej treści podpisany przez Z. P., a następnie używając stwierdzających nieprawdę dokumentów jako autentycznych, przedstawiając je notariuszowi U. S. przy zawarciu umowy przedwstępnej oraz przy zawieraniu umów kupna - sprzedaży nieruchomości położonej w P. przy ulicy M. [...], wprowadził notariusza podstępnie w błąd co do stanu prawnego nieruchomości będącej przedmiotem wskazanych umów wyłudżając w ten sposób w sporządzonych dokumentach w postaci aktów notarialnych poświadczenie nieprawdy polegające na stwierdzeniu, że jedynym właścicielem nabywanej nieruchomości są następcy prawni zmarłego A. K.", tj. od popełnienia czynu określonego w art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. i art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 273 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 12 k.k. Kosztami procesu sąd obciążył Skarb Państwa.

Od tego wyroku apelację wniósł m.in. pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego J. K. podnosząc błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę oraz obrazę przepisów postępowania karnego, mogące mieć wpływ na treść wyroku (w petitum apelacji i jej uzasadnieniu szczegółowo sprecyzowano istotę podniesionych zarzutów). Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 28 grudnia 2016 r. (sygn. akt IV Ka [...]) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok i rozstrzygnął o kosztach procesu. Już w uzasadnieniu tego wyroku wskazano, że w odniesieniu do czynu zarzucanego w akcie oskarżenia, w dacie wyrokowania sądu odwoławczego, istniał stan przedawnienia karalności (s. 4).

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego J. K., który zarzucił rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 1 k.p.k. poprzez wybiórczą ocenę uchybień wobec art. 442 § 3 k.p.k. wskazanych

w apelacji oskarżyciela posiłkowego z dnia 22 kwietnia 2015 r. oraz „art. 433 § 1 k.p.k. poprzez nie rozpoznanie całościowe środka odwoławczego, w zakresie w jakim podważa on ustalenia wyroku Sądu I instancji o przydatności dla rozstrzygnięcia sprawy treści sprawozdania M. T.”, a także naruszenia w obszarze art. 7 k.p.k. (w petitum kasacji i jej uzasadnieniu szczegółowo sprecyzowano istotę podniesionych zarzutów).

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego J. K. wniósł „o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator domagał się jej oddalenia jako oczywiście bezzasadnej.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o pozostawienie kasacji bez rozpoznania, jako niedopuszczalnej z mocy ustawy, z uwagi na przedawnienie karalności. Oskarżyciel posiłkowy J. K. oraz pełnomocnik pozostałych oskarżycieli posiłkowych wnieśli o rozpoznanie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację należało pozostawić bez rozpoznania.

Zgodnie z art. 529 k.p.k. wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zatarcie skazania, akt łaski ani też okoliczność wyłączająca ściganie (a więc również przedawnienie karalności) lub uzasadniająca zawieszenie postępowania. A *contrario*, wystąpienie którejkolwiek z tych okoliczności nie tylko uniemożliwia rozpoznanie kasacji o kierunku „na niekorzyść”, ale nawet stanowi przeszkodę do jej wniesienia. Oczywiście powyższy zakaz nie zaktualizuje się w sytuacji możliwości orzeczenia na korzyść oskarżonego w ramach odwrócenia kierunku kasacji (art. 434 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). W realiach niniejszej sprawy orzeczenie na korzyść oskarżonego, w wyniku rozpoznania kasacji, nie było jednak możliwe skoro wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 lutego 2015 r. został on uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu, zaś sąd odwoławczy utrzymał ten wyrok w mocy.

Nie może budzić wątpliwości, że zaistniała okoliczność wyłączająca ściganie w postaci przedawnienia karalności, mając na uwadze treść art. 101 § 1 pkt 3 k.k., przy uwzględnieniu wydłużenia terminu przedawnienia karalności wynikającego z

treści zmienianego na przestrzeni lat art. 102 k.k. Oskarżonemu zarzucono popełnienie czynu z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. i art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 273 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 12 k.k. Zakończenie realizacji tego czynu według opisu aktu oskarżenia miało nastąpić 7 września 1998 r. Zagrożenie karą pozbawienia wolności w żadnym ze wskazanych wyżej przepisów części szczególnej kodeksu karnego nie było wyższe niż 5 lat. Wobec powyższego karalność czynu zarzucanego oskarżonemu następowała po upływie 10 lat od czasu jego popełnienia. Wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko A. H. przed upływem tego terminu spowodowało wydłużenie terminu przedawnienia o kolejne 10 lat (art. 102 k.k. w brzmieniu do dnia 30 czerwca 2015 r.). Wejście w życie z dniem 1 lipca 2015 r. ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015, poz. 396) nowelizującej między innymi art. 102 k.k., spowodowało skrócenie terminu o jakim stanowił art. 102 k.k. do 5 lat. W dacie wyrokowania przez Sąd Rejonowy (12 lutego 2015 r.) przedawnienie karalności nie miało więc miejsca, natomiast zaktualizowało się w momencie wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, nowelizującej w powyższym zakresie art. 102 k.k. Co prawda ustawą z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016, poz. 189) zmieniono treść art. 102 k.k. i dla czynów publicznoskargowych wydłużenie terminu przedawnienia karalności ustalono na lat 10, jednak zmiana ta nie miała w realiach niniejszej sprawy znaczenia dla oceny sytuacji prawnej oskarżonego. Zgodnie bowiem z art. 2 wspomnianej ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. „do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. przed dniem 2 marca 2016 r. – przyp. SN) stosuje się przepisy o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął”. W stosunku do oskarżonego przedawnienie karalności zarzucanego mu czynu, mając na uwadze materialnoprawny charakter tej instytucji (rzutuje to na sposób obliczania terminu) oraz uwzględniając stan prawny obowiązujący w związku z wejściem w życie z dniem 1 lipca 2015 r. ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw,

zaktualizowało się już 7 września 2013 r. (nie zaś 8 września 2013 r. jak przyjął Sąd Okręgowy).

Tak więc wniesienie kasacji na niekorzyść oskarżonego, z przyczyn wyżej wskazanych, było niedopuszczalne. Skoro jednak do wniesienia tego doszło, kasacja została przyjęta i skierowana do rozpoznania na rozprawie, Sąd Najwyższy nie mógł jej merytorycznie rozpoznać. Nadzwyczajny środek zaskarżenia należało, jako niedopuszczalny z mocy ustawy, pozostawić bez rozpoznania (podobnie postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 maja 2013 r., II KK 298/12, LEX nr 1314416; z dnia 28 października 2013 r., III KK 144/13, LEX nr 1385442). Jako podstawę prawną powyższej decyzji procesowej wskazano art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k., art. 429 § 1 k.p.k. i art. 529 k.p.k.

O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. i art. 637a k.p.k., zwalniając oskarżyciela posiłkowego od tych kosztów i nakazując zwrócenie mu uiszczonej opłaty od kasacji. Takie rozstrzygnięcie w tym przedmiocie uzasadniały względy słuszności.